

Országos Tudományos és Műszaki Könyvtár: az együttműködés kínai módszere

A szerző egy amerikai egyetem kiadványcserével foglalkozó könyvtárosa 2004-ben két hetet Pekingben töltött. Az ott tapasztalt kínai módszerre hívja fel a figyelmet, az *Országos Tudományos és Műszaki Könyvtár (National Science and Technology Library = NSTL)* bemutatásával.

Az NSTL-t azzal a céllal hozták létre, hogy az együttműködő szervezetek elkerüljék a folyóiratok többszörös beszerzését, és könnyen hozzáférhetővé tegyék a szükséges folyóiratokat, visszamenőlegesen is. Az NSTL a *Kínai Állami Tanács* által alapított 2000 júniusában alapított virtuális könyvtár, amelyben a következő könyvtárak és intézmények vesznek részt:

1. Kínai Tudományos Akadémia (Chinese Academy of Sciences)
2. Kínai Tudományos és Műszaki Információs Kutatóközpont (Chinese Science and Technology Information Research Institute)
3. Gépipari Információs Kutatóközpont (Machinery Industry Information Research Institute)
4. Kohászati Információs és Szabványügyi Kutatóközpont (Metallurgical Industry Information and Standards Research Institute)
5. Kínai Kémiai Információs Kutatóközpont (Chinese Chemical Industry Information Center)
6. Kínai Mezőgazdasági Intézet (Chinese Agricultural Institute)
7. Kínai Orvostudományi Intézet (Chinese Medical Science Institute).

Az NSTL élén neves tudósokból és a közreműködő könyvtárak képviselőiből álló irányító bizottság áll, a napi feladatokat az igazgató irányítja, akit az NSTL-t 25 millió US dollárral (200 millió kínai jüan) támogató *Tudományos és Műszaki Minisztérium* nevez ki. A tagkönyvtárak részére a nyomtatott folyóiratok, konferenciaanyagok és egyéb tudományos és műszaki szakirodalom beszerzéséhez az irányító bizottság nyújtja a fedezetet, így biztosítva a többszörös vásárlás elkerülését.

Az irányító bizottság felügyeli a fejlesztéseket. Az NSTL-nek saját szervezete van, itt fejlesztették ki azt a webes rendszert, amelynek segítségével a közreműködő könyvtárak adatokat tudnak feltölteni, és a felhasználók keresni. A webes szolgáltatásokra épülő rendszert 2000. december végén adták át. Azóta a rendszert továbbfejlesztették: 2002-ben a könyvtárak közötti kapcsolat sávszélességét 1000 Mbps-ra bővítették.

A könyvtárak a kiadványok tartalomjegyzékét és a cikkek kivonatát az NSTL által kidolgozott séma szerint töltik fel az adatbázis-szerverre. Ezekben a rekordokban kereshetnek és böngészhetnek a felhasználók az NSTL honlapján. Kereshetnek a katalógusban, böngészhetnek a folyóiratcímek között, igényelhetnek online tájékoztatást, és kérhetik a találat teljes szövegét.

Gyűjtőkör

Az NSTL a tudományos, műszaki, mezőgazdasági és orvostudományi gyűjteményét Kínából és a világ többi országából szerzi be. 2004 augusztusában mintegy 15 750 millió referátummal rendelkezett, 1979-ig visszamenőlen. Mindez kb. 11 millió angol nyelvű és egyéb külföldi folyóirat, 2,5 millió konferenciaanyag, kutatási jelentés, és több mint 6000 kínai nyelvű dokumentum feldolgozásán alapul (*1. táblázat*). A gyűjteménynek 44,9%-a kínai nyelvű, 54,9%-a angol vagy egyéb nyugati nyelven jelent meg, a fennmaradó pedig japán vagy orosz nyelvű.

Szolgáltatások

Az NSTL célcsoportját elsősorban kínai tudományos és műszaki szakemberek alkotják, mint az a csak kínai nyelven elérhető honlaptól és keresőfelületből is kiderül. A referátumokban bárki kereshet, a teljes szöveg elérése azonban már csak a kínai nyelvű regisztrációs űrlap kitöltése után le

1. táblázat

Az NSTL gyűjteményének megoszlása (2004)

A forrás típusa	Kínai	Angol vagy egyéb nyugati nyelv	Japán	Orosz
Konferencianyag	463 267	2 078 805	–	–
Disszertáció és szakdolgozat	500 361	46 667	–	–
Folyóirat	6 078 933	5 648 485	21 256	16 918
Felmérés, értékelés	1 665	–	–	–
Kutatási jelentés	–	761 908	–	–
Szabvány	20 344	106 005	–	–
Összesen (15 744 614)	7 064 570	8 641 870	21 256	16 918

hetséges. Ilyenkor a könyvtár, ahol a kért cikk található, lemásolja vagy szkenneli a cikket, majd elküldi a megrendelőnek két munkanapon (sürgős esetben egy munkanapon) belül. Az NSTL másolási és szállítási díjakat számít fel, ezek azonban Kínán belül csak névleges összegek. A Kínán kívüli felhasználók számára az NSTL szolgáltatásai meglehetősen drágák is lehetnek, pl. az Egyesült Államokba egy egyoldalas cikk elektronikus levélben való elküldése 7,5 dollárba (60 kínai jüan) kerül. A számla mellett az NSTL jogi nyilatkozat elfogadását is kéri, így biztosítva a szövegek szerzői jogi védelmét.

Ahhoz, hogy az NSTL valóban ablakot tudjon nyitni a világra, el kell készítenie angol nyelvű honlapját és keresőfelületét.

/BAO, Xue-Ming: The National Science and Technology Library: A Chinese model of collaboration. = Issues in Science and Technology Librarianship, 43. sz. 2005. nyár,
<http://www.istl.org/05-summer/article4.html/>

(Somogyi Tamás)